

AKADEMİK DANIŞMANLIK HİZMETİNİN ÖNEMİ VE TÜRKİYE'DEKİ ÜNİVERSİTELERDE AKADEMİK DANIŞMANLIK HİZMETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Duygu BEKTAŞ KÖSER

Beykent Üniversitesi, Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi
E-posta: duygu@beykent.edu.tr

Çiğdem MERCANLIOĞLU

Beykent Üniversitesi, Meslek Yüksek Okulu
Bankacılık ve Sigortacılık Programı
E-posta: cigdem@beykent.edu.tr

Özet

Üniversiteler, gençlerin meslek hayatlarına atılmadan önce akademik ve sosyal donanımlara sahip olabilmelerine imkân sağlayan veya bu donanımlarını geliştiren, çeşitlendiren öğretim kurumlarıdır. Ülkemizde 04 Kasım 1981 tarihinde kabul edilen ve halen yürürlükte olan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununa göre üniversite'nin tanımı "Bilimsel özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip yüksek düzeyde eğitim - öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapan; fakülte, enstitü, yüksekokul ve benzeri kuruluş ve birimlerden oluşan bir yükseköğretim kurumu" şeklinde yapılmıştır. Üniversitelerin sorumluluklarından biri olarak görülen öğrenci danışmanlığı; adı geçen kanunda, öğrencilere gerekli konularda yardım etmek, yol göstermek ve rehberlik etmek olarak tanımlanır. Akademik danışman, öğrencinin bağlı bulunduğu yükseköğretim kurumunu tanınması, kurallarını öğrenmesi, sosyal ve akademik çevresine uyumu, kişisel gelişimi, farkındalıkları, özgüveni, tercihleri ve mesleğe gerekli donanım ile başlama konularında, öğrencilere yardım etmekle görevlendirilen öğretim elemanıdır.

Bu çalışmada; Türkiye'de bulunan devlet ve vakıf üniversitelerinde, sunulan akademik danışmanlık hizmetinin, hizmetin yürütme ve yönetim yetkisi, akademik danışman görev tanımı, danışmanlığa destek hizmet birimleri, danışman bilgi depolama yöntemleri ile hizmetin değerlendirilmesi ve denetimi konuları ele alınarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yükseköğretim, Üniversite, Akademik Danışmanlık

Alan tanımı : İşletme ve Yönetim, Hizmet Yönetimi

THE IMPORTANCE OF ACADEMIC CONSULTANCY SERVICES AND THE ASSESSMENT OF ACADEMIC CONSULTANCY SERVICES IN TURKEY

Abstract

Universities are educational institutions enabling young people to acquire academic and social skills before they start their professional life or developing and varying such skills. Student

oriented consultancy, considered as being one of the responsibilities of universities is defined as providing help to students in necessary fields, showing them the way and guiding them. An academic consultant is an academician in charge of helping students in getting familiar with his or her academic institution, in learning its rules, in getting adapted in its social and academic environment, in his or her personal development, in his or her awareness, in acquiring self confidence, his or her preferences and in starting his or her professional life with necessary skills.

During this work it was intended to handle and assess the consultancy services rendered in the state and foundation universities in Turkey, the execution and management authorities thereof, the job description of the academic consultant, the consultancy support units, the data storage methods of the consultant as well as the evaluation and supervision of the service.

Key Words: *Higher Education, University, Academic Consultancy*

JEL Classification : A22

1. GİRİŞ

Yükseköğretim öğrencinin geçmiş eğitim hayatından farklı bir yapıya sahiptir. Bu farklı yapı öğrencilerin gerek akademik gerekse sosyal kaynaklı birçok sorun yaşamasına neden olabilmektedir. Öğrencinin başarılı olabilmesi öncelikli olarak üniversite hayatına kısa sürede uyum sağlayabilmesi ile mümkündür. Bu noktada üniversiteler, akademik danışmanlar aracılığı ile muhtemel uyum sorununu çözmeyi amaçlamakta ve öğrencinin sağlıklı bir şekilde üniversite hayatına başlamasına destek olmaktadır. Üniversite, “Bilimsel özerkliğe ve kamu tüzelkişiliğine sahip yüksek düzeyde eğitim - öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapan; fakülte, enstitü, yüksekokul ve benzeri kuruluş ve birimlerden oluşan bir yükseköğretim kurumu” dur. (<http://www.yok.gov.tr/content/view/435/183/lang.tr/>, 30.04.2009)

Tanımdan anlaşılacağı üzere, üniversitelerin hizmet kapsamı içerisinde eğitim- öğretim faaliyetlerinin yanı sıra danışmanlık faaliyeti de yer almaktadır. Nitelikli insan gücü yetiştirmek sorumluluğunu üzerine alan üniversiteler, öğrencilerine bilgi, beceri, ideal ve iyi alışkanlıklar kazandırmanın yanı sıra onların kişiliklerinin gelişmesi için problemlerin kaynağını bulup çareler aramalıdır. (<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/145/korkmaz.htm>, 30.04.2009)

Bilinçli bir başlangıcın ardından danışman, yüksek düzeyde eğitim gören üniversite öğrencisine akademik anlamda yol gösterici olmaktadır. Öğrenci odaklı olarak yürütülen danışmanlık hizmetinin temel amacı, öğrencinin meslek hayatına atılmadan önceki eğitim sürecinin verimli geçirilmesini sağlamaktır.

Bu çalışma ile ülkemizde bulunan üniversitelerde, sunulan akademik danışmanlık hizmetinin niteliğinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışma alanı olarak Türkiye’de bulunan tüm devlet ve vakıf üniversiteleri belirlenmiş ve değerlendirme ülkemizde bulunan 132 üniversite üzerinde yapılmıştır.

2. AKADEMİK DANIŞMANLIK HİZMETİ

Akademik danışmanlık hizmeti dünyada ilk olarak 1870’li yıllarda Amerika’da üniversite öğrencilerine ders kayıtlarında yardımcı olmak ihtiyacından ve eş zamanlı olarak yeni uygulamaya konulan seçmeli ders sistemi ile ortaya çıkmıştır.

Akademik danışmanlık hizmetinin gelişmesi 1970’li yıllarda üniversitelere olan talebin azalması sonucunda üniversitelerin öğrenci çekebilmek amacıyla akademik danışmanlık hizmetini bir strateji olarak kullandığı dönemde gerçekleşmiştir. İzlenen stratejik yol öğrenci sayısında artışı sağlamakla beraber hizmetin sunumunun çeşitlenmesine de yol açmıştır. (Bukowski,2007)

2.1. KURUMSAL AKADEMİK DANIŞMANLIK MODELLERİ

Üniversitelerde verimli veya başarılı danışmanlık hizmetinin sunumu ilgili üniversitelerin, potansiyel öğrenci yapısı, akademik ve idari personel yeterliliği, hizmetin sunumuna ayrılacak finansman miktarı gibi birçok değişkenden etkilenmektedir. Bu noktadan hareketle çeşitli kültürel, sosyal ve kurumsal yapı olan üniversitelerde uygulanabilen akademik danışmanlık modelleri oluşmuştur. (Habley, 1983:40)

Bu modeller;

A. Merkezi (Kendi Kendine Yeteabilen) Model: “Üniversitenin sunduğu danışmanlık hizmetinin tek bir merkezden, bir idareci (yönetici) tarafından yönetildiği modeldir. Merkez ofis adı ile adlandırılan bu merkezde hem profesyonel akademik danışmanlar hem de öğretim görevlileri, danışmanlık hizmetini sunmak üzere görev almaktadır. (<http://www.hucc.edu/adasenate/senate/reports/backgroundandreference.pdf>, 22.04.2009)

B. Âdem-i Merkeziyetçi (Dağıtılmış) Model: Bu modelde danışmanlık hizmeti, tek bir merkezden tek bir idareci tarafından yönetilmeyip birimlere dağıtılarak sunulmaktadır. Hizmeti sunan personelin yapısına bağlı olarak kendi içinde ikiye ayrılmaktadır.

- a) **Sadece Fakülte Modeli:** Dağıtılmış modelin ilk alt başlığı olan Sadece Fakülte Modelinde akademik birim yönetimindeki danışmanlık hizmeti ilgili akademik birimin öğretim elemanları tarafından sunulmakta profesyonel akademik danışmanlardan yararlanılmamaktadır.
- b) **Uydu Modeli:** İlgili akademik birim tarafından yönetilen akademik danışmanlık hizmeti, hem profesyonel akademik danışmanlar hem de öğretim görevlileri tarafından sunulabilmektedir.

C. Paylaşımlı (Müşterek) Model: Paylaşımlı akademik danışmanlık modelinde, üniversite bünyesinde bulunan profesyonel danışmanlardan oluşan bir merkezi ofis ile birlikte ilgili akademik birimlerde görevli bölüm danışmanları (öğretim elemanları) beraber hizmet sunmaktadır.

- a) **Tamamlayıcı (Bütünleyici) Model:** Bu modelde merkez ofis bilgi, kaynak ve yönlendirme gibi teknik konularda bölüm danışmanlarına destek sunmakla görevlidir. Bölüm danışmanları ise hizmeti aktif olarak yürüten ve hizmetin sorumluluğunu yüklenen birimdir.

- b) Bölünmüş Model: Öğrenci kabulünün farklı yöntemlere dayandığı, öğrencinin bölüm/uzmanlık eğitimine geçmeden önce kurumun belirlemiş olduğu şartları yerine getirmesi koşulunun bulunduğu üniversitelerde uygulanan bir modeldir.
- c) İkili Model: İkili modelde de tamamlayıcı modelde olduğu gibi teknik konularda bölüm danışmanlarına destek vermekle görevli, merkez ofis bulunmaktadır. Ancak birimler arasında bir görev paylaşımı söz konusu olmadığından öğrenci istediği birimden ve/veya birimlerden hizmet alabilmektedir.
- d) Yeni Giren Modeli: Üniversiteye başlayan öğrencilerin tümü akademik danışmanlık kavramı ile ilk olarak merkez ofisin hizmetlerinden yararlanarak haberdar olmaktadır. Üniversite hayatı ve gerektirdikleri hakkında bilgi alan birinci yıl öğrencileri belirlenen koşulları yerine getirme durumlarına göre devam eden eğitimleri boyunca bölüm danışmanlarına yönlendirilmektedir.

2.2. AKADEMİK DANIŞMANLIK HİZMETİNİN İÇERİĞİ

Üniversitelerde verilen akademik danışmanlık hizmetinin temelinde psikolojik ve sosyolojik bilgi donanımı yer alır. Bu hizmet ile öğrencinin hem bireysel hem de akademik gelişimine yatırım yapılmakta ve ülke için gerekli nitelikli insan gücü ihtiyacı karşılanabilmektedir. Üniversite hayatı boyunca öğrenci, akademik danışmanın rehberliğinde yeni durumlara en kısa sürede uyumu, bulunduğu ortamın kurallarını benimsemeyi, öğrenme için doğru araştırma tekniklerini uygulamayı, kişisel yeteneklerini, problem çözmeyi, doğru seçimler yapabilmeyi vb. yaşayarak öğrenmektedir.

Kuzgun tarafından Ankara Üniversitesi akademik danışmanlık hizmeti sunan öğretim elemanlarına ve öğrencilerine uygulanan “Akademik Danışmanlık Görev Algıları ve Verilen Hizmetlerin Değerlendirilmesi” çalışması ülkemizdeki akademik danışmanlık hizmetinin önemi ve algılanışı ile ilgili önemli sonuçlar içermektedir. (<http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/484/5664/pdf>, 25.04.2009)

Bu çalışma akademik danışmanların görevlerini hem akademik danışmanın görev algısı hem de öğrencinin danışmanlık hizmetinden beklentisini değerlendirmeye çalışmaktadır. Bu nedenle ilgili çalışmada kullanılan anket soruları incelenerek ve anket sonucunda ortaya çıkan, öğrenci ve akademik danışmanların görev algıları dikkate alınarak aşağıda belirtilen başlıklar halinde akademik danışmanlık hizmetinin içeriği oluşturulmaya çalışılmıştır.

- ❖ Üniversite, Fakülte ve Bölümler Hakkında Bilgilendirme ve Oryantasyon
- ❖ Ders Kaydı ve Ders Programlarının Hazırlanması
- ❖ Devamsızlık ve Başarısızlık Durumlarının Takibi
- ❖ Fakülte Akademik ve İdari Personeli ile Olan İlişkiler Konusunda
- ❖ Yararlanılabilecek Hizmetler Hakkında Bilgilendirme
- Burs İmkânları Hakkında Bilgilendirme
- Sağlık ve Sosyal Hizmetleri Hakkında Bilgilendirme

Barınma Hizmetleri Hakkında Bilgilendirme

- ❖ Staj İmkânları Hakkında Bilgilendirme
- ❖ Boş Zamanların Değerlendirilmesi
- ❖ Öğrencilerin Yeteneklerini Keşfetmesine Yardımcı Olması
- ❖ Gelecek Planlarının Yapılması
Eğitim Planlarının Yapılması
Mesleki Planların Yapılması
- ❖ Akademik Danışmanların Üniversite Yönetimine Sundukları Raporların Üniversite Gelişimine Katkıları

3. TÜRKİYE’DE BULUNAN DEVLET VE VAKIF ÜNİVERSİTELERİNDE AKADEMİK DANIŞMANLIK HİZMETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Türkiye’de bulunan devlet ve vakıf üniversitelerinde sunulan akademik danışmanlık hizmetinin değerlendirilmesi amacıyla üniversitelerin akademik danışmanlık hizmetini sunma durumları belirlenmesi ve hizmetin niteliğinin tespiti hedeflenmiştir. Bu nedenle oluşturulan sorular e-posta yolu ile üniversitelere gönderilmiş, eş zamanlı olarak da üniversitelerin web sayfaları incelenerek hizmetin üniversite tarafından tanımlanması, işleyişi, hukuki dayanağı ve yapısı araştırılmıştır. Yapılan çalışmalar gereğince bu araştırma, üniversitelerin hem sorulara verdiği cevapların hem de web sitelerinde konuyla ilgili belirttikleri esasların değerlendirilmesine dayanmaktadır.

3.1. AKADEMİK DANIŞMANLIK HİZMETİNİN VARLIĞININ LİSANS, ÖNLİSANS EĞİTİM-ÖĞRETİM-SINAV YÖNETMELİKLERİNDE EN AZ BİR MADDE İLE BELİRTİLDİĞİ ÜNİVERSİTELER

İlgili üniversitelere ait eğitim-öğretim veya sınav yönetmelikleri üzerinde yapılan inceleme neticesinde, danışmanlık kavramının farklı madde başlıkları altında tanımlandığı anlaşıldığından danışmanlık görev tanımları ilgili madde başlıklarına göre açıklanmaya çalışılmıştır.

Ders kaydı madde başlığı altında danışman kavramına yer verilen ilgili üniversitelere ait yönergelerde danışmanın, öğrenci eğitim öğretim programını düzenlenmesi ile görevlendirildiği ifade edilmiştir. Danışman, öğrencinin ders kaydı, kayıt yenileme ve seçimlik ders işlemlerinin üniversitede kullanılan ders programına uygunluğunu kontrol eden ve onay veren öğretim elemanı olarak tanımlanmıştır.

Danışmanlık, akademik danışmanlık, öğrenci danışmanlığı veya danışman görevlendirme madde başlıkları altında tanımlanan ilgili üniversitelere ait yönergelerde ise danışman, eğitim öğretimle ilgili kişisel veya yönetsel sorunların çözülmesinde ve üniversite işleyişinin sağlanmasında yönlendirici rol oynamakla birlikte ders kaydı, kayıt yenileme ve seçimlik ders işlemlerinin yürütülmesinde de etkilidir.

Oryantasyon ve akademik danışmanlık madde başlığı altında tanımlama yapan üniversitelere ait yönergelerde ise danışman, eğitim öğretim yılı başında özellikle birinci sınıf öğrencileri için

hazırlanan tanıtım programında Sağlık Kültür Spor Daire Başkanlığı'na bağlı rehberlik servisi ile ortak çalışma yürütmektedir.

Ayrıca 2 (iki) üniversiteye ait yönergede akademik danışmanlık konu başlığı altında detaylı bir şekilde açıklandığı anlaşılmıştır. İlgili yönergelerde danışman seçimi, danışmanın görev alanı ve yetkilerinin yer aldığı kapsamlı açıklamalar tespit edilmiştir.

3.2.AKADEMİK DANIŞMANLIK HİZMETİ VARLIĞININ BİR YÖNERGE İLE TANIMLANDIĞI ÜNİVERSİTELER

Üniversitelere gönderilen sorular ile bilgi elde edilmesi amaçlanan, hizmetin işleyişi, hukuki dayanağı ve yapısı konu başlıkları açısından incelenen ilgili 29 üniversiteye ait akademik danışmanlık yönergesinin varlığı, ilgili üniversitelerde hizmetin sunumunun mevcut olduğunu ortaya çıkarmaktadır.

Bu nedenle bilgi toplama aracı olarak kendi web sitelerinden yararlanılan ve akademik danışmanlık yönergesi bulunan üniversitelere ait danışmanlık yönergeleri; hizmetin yürütme ve yönetim yetkisi, akademik danışman görev tanımı, danışmanlığa destek hizmet birimleri, danışman bilgi depolama yöntemleri ile hizmetin değerlendirilmesi ve denetimi başlıkları altında incelenmiştir.

3.2.1. AKADEMİK DANIŞMANLIK YÖNERGELERİNİN ORTAK VE FARKLI YÖNLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

İlgili 29 (yirmi dokuz) üniversiteye ait yönerge üzerinde ortak yönlerin belirlenmesi açısından inceleme yapılmıştır. Yapılan inceleme neticesinde ilgili yönergeler öğrencinin üniversiteye kayıt olduğu dönemden başlamak üzere mezuniyet veya ilişik kesme dönemine kadar olan süre içerisinde aynı akademik danışman ile çalışacağı üzerinde durmaktadır. Akademik danışmanın geçici veya süreli ayrılması gibi zorunlu haller dışında öğrenciye atanan akademik danışmanın değiştirilmesi mümkün değildir.

Bununla birlikte akademik danışman, öğrencinin faydasına olduğunu düşündüğü gerekli hallerde öğrenciyi üniversitenin rehberlik servisine yönlendirebilmektedir. Öğrencinin yardım almak istememesi durumunda çözüm için konuyu yönetim temsilcisine ve/veya rehberlik servisine aktarıp destek isteyebilmektedir. Ayrıca yine gerekli görülen hallerde akademik danışmanın öğrenci ailesi ile iletişime geçebileceği belirtilmiştir.

Son olarak ilgili yönergeler üzerinde yapılan inceleme neticesinde iki konunun farklılık ortaya koyduğu belirlenmiştir. Bunlardan birincisinde akademik danışmanın sunduğu danışmanlık hizmeti 1 (bir) üniversiteye ait yönergede ders yükü olarak belirtildiği anlaşılmıştır. İlgili yönergede danışmana 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu 11.maddesinde belirtilen ek ders ücreti, sunduğu danışmanlık hizmeti karşılığında ödenmektedir. İkinci olarak ise yine 1 (bir) üniversiteye ait yönergede akademik danışmanın danışmanlığını yaptığı öğrenci sayısında sınırlama yapıldığı anlaşılmıştır.

3.2.2.AKADEMİK DANIŞMANLIK YÖNERGELERİNİN KURUMSAL AKADEMİK DANIŞMANLIK MODELLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Çalışmanın bu bölümünde ilgili 29 (yirmi dokuz) üniversiteye ait yönerge, kurumsal akademik danışmanlık modelleri açısından incelenmiştir. İlgili yönergeler üzerinde yapılan ilk inceleme; üniversitelerin, hizmeti yöneten birim açısından değerlendirilmesidir.

Yapılan değerlendirme neticesinde 29 (yirmi dokuz) üniversitenin akademik danışmanlık hizmetini tek bir merkezden yönetmeyip, yönetim yetkisini birimlere dağıttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu noktada tüm üniversitelerin Adem-i Merkeziyetçi modeli (Dağıtılmış Model) kullandığı yargısına varılabilmektedir.

Ancak Adem-i Merkeziyetçi (Dağıtılmış) model, uygulamada iki farklı yaklaşımı bünyesinde barındırmaktadır. Bunlardan biri “Sadece Fakülte Modeli”, diğeri de “Uydu Modeli”dir. Bu noktada ilgili yönergeler, hizmeti sunan yani hizmetin yürütme yetkisini elinde bulunduran akademik danışmanların üniversitenin hangi biriminde görev alması gerektiği üzerindeki hükümleri açısından incelenmiştir.

Kurumsal akademik danışmanlık modellerinde danışmanlık hizmeti üniversitenin hem akademik hem de idari kadrosunda görevli personel tarafından yürütülebilmektedir. Yapılan inceleme neticesinde ilgili üniversitelerde akademik danışman olabilme tanımlaması danışman seçimi, danışman atama veya danışman görevlendirme başlıkları altında “akademik kadroda görevli” olarak yapıldığı anlaşıldığından ilgili 29 (yirmi dokuz) üniversitenin “Sadece Fakülte Modeli”ni kullandığı sonucuna ulaşılmıştır.

4.SONUÇ

Bu çalışmada Türkiye’de bulunan devlet ve vakıf üniversitelerinde sunulan akademik danışmanlık hizmeti değerlendirilmiştir. Değerlendirme ilgili üniversitelere e-posta yolu ile yollanan sorulara verilen cevaplar ile üniversitelerin kendi web sayfalarından elde edilen bilgiler ışığında yapılmıştır.

Ülkemizdeki 132 üniversite üzerinde yapılan incelemeler sonucunda; 91 üniversite hizmetin varlığını lisans ve önlisans eğitim-öğretim- sınav yönetmeliklerinde en az bir madde ile belirttiği, 29 üniversitede akademik danışmanlık hizmetinin sunumu bir yönerge ile tanımladığı anlaşılmıştır. 12 üniversiteye gönderilen e-postalardan cevap alınmaması ile birlikte ilgili üniversitelerin web sitelerinden de bilgi elde edilememiştir.

Akademik danışmanlık hizmeti varlığının lisans ve önlisans eğitim-öğretim- sınav yönetmeliklerinde en az bir madde ile belirtildiği üniversitelerde, ilgili danışmanlık tanımlamalarının farklı madde başlıkları altında yapıldığı ve bu maddelerin ders kaydı, öğrenci danışmanlığı, oryantasyon ve akademik danışmanlık başlıklarından oluştuğu sonucuna varılmıştır. Nicel çoğunluğa sahip ilgili yönergelerde ise ağırlıklı olarak ders kaydı madde başlığı altında tanımlanmış olan danışman kavramı, ülkemizde sunulan akademik danışmanlık hizmetinin yapısı hakkında genel çerçeveyi oluşturmaktadır.

Buradan hareketle çalışmanın birinci bölümünde 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu 22. maddesi c bendinde “gerekli konularda yardım etmek” olarak belirtilen ancak detaylandırılması gerektiğine

değınilen akademik danışman görev tanımının, Türkiye niversitelerinde, öğrencinin ders kaydı, kayıt yenileme ve seçimlik ders işlemlerinin, niversitenin kullanılan ders programına uygunluğunun kontrol edilmesi olarak uygulandığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Değerlendirmenin daha detaylandırılması gerekçesi ile akademik danışmanlık yönergesi bulunan 29 (yirmi dokuz) niversitelere ait danışmanlık yönergesi hizmetin yürütme ve yönetim yetkisi, akademik danışman görev tanımı, danışmanlığa destek hizmet birimleri, danışman bilgi depolama yöntemleri ile hizmetin değerlendirilmesi ve denetimi başlıkları altında incelenmiştir.

Bunlara ek olarak ilgili üniversitelere ait akademik danışmanlık yönergelerinin ortak ve farklı yönleri ve son olarak üniversitelerde sunulan akademik danışmanlık hizmeti, çalışmanın birinci bölümünde tanımlaması yapılan kurumsal akademik danışmanlık modelleri açısından incelenmiştir.

Yapılan tüm incelemeler neticesinde Türkiye’de bulunan devlet ve vakıf üniversitelerinde sunulan akademik danışmanlık hizmetinin, ilgili Bölüm/Program başkanı ve/veya Dekan/Müdür tarafından yönetildiği ve hizmeti sunan danışmanların yalnızca akademik kadroda görevli ğretim elemanları tarafından seçildiği sonucuna ulaşılmıştır. Kurumsal akademik danışmanlık modelleri üzerinden hareket edildiğinde ülkemizde uygulanan danışmanlık modeli Adem-i Merkeziyetçi Model altında tanımlanan ‘‘Sadece Fakülte Modeli’’ dir. Bu model, çalışmanın birinci bölümünde, akademik danışmanlık hizmetinin tarihsel gelişimi başlığı altında anlatılan, geleneksel akademik danışmanlık modeli olup, dünyada uygulanan ilk halidir.

Bu noktada, ülkemizdeki üniversitelerde sunulan akademik danışmanlık hizmeti uygulamalarının, dünyada 19.yüzyılın sonlarına doğru ortaya çıkan akademik danışmanlık hizmeti uygulamalarına eşdeğer olmasa da yakın bir seviyede olduğu düşünülmektedir. Özellikle 91 niversitede hizmetin varlığının lisans ve nlisans eğitim-ğretim- sınav yönetmeliklerinde bir madde ile belirtildiği ve ilgili tanımlamalarda akademik danışman görevlerinin ders kaydı, seçimlik dersler hakkında bilgilendirme yapma ve kayıt yenileme işlemleri üzerinde yoğunlaşması da bu düşünceyi destekler niteliktedir.

Bunlara ek olarak daha detaylı bir inceleme ile akademik danışmanlık yönergesi bulunan 29 (yirmi dokuz) niversiteye ait danışmanlık yönergeleri, akademik danışman görev tanımı ve danışmanlığa destek hizmet birimleri üzerinde yapılmıştır. Yapılan inceleme neticesinde, danışman görev tanımlarının ağırlıklı olarak ders kaydı, ders programlarının hazırlanması, seçimlik dersler ve ders içerikleri hakkında bilgilendirme yapma, niversite mevzuatı hakkında bilgilendirme yapma, öğrenciler ile birebir ve grup görüşmeleri düzenleme, danışmanlık saatlerini ilan etme, yönetimin ğrenci hakkındaki bilgi taleplerini karşılama, üniversitede yararlanılabilecek hizmetler hakkında bilgilendirme yapma, öğrencinin devam ve başarı durumunu takip etme, öğrencinin eğitim ve kariyer planlarını yapmasına yardımcı olma başlıkları altında toplandığı anlaşılmıştır.

Bu noktada, ilgili üniversitelerde sadece fakülte modeli uygulanmasına rağmen akademik danışmanın öğrencinin kişisel gelişim sürecine bilgilendirme çalışmaları ile katkıda bulunduğu söylenebilmektedir. Gelişimsel akademik danışmanlık yaklaşımının önemli noktalarından biri olarak belirtilen danışmanın karar verici olarak değil de çözüme veya gereksinimlere yönlendirici olarak bilgi aktarma davranışını sergilediği yönergelerde dikkat çeken noktadır.

Ancak, inceleme neticesinde ortaya çıkan bir diğer nokta ise, akademik danışmanın, görev sürecinde destek aldığı herhangi bir birimin bulunmamasıdır. İlgili yönergelerde danışmana birçok görev yüklenmiştir. Bununla birlikte akademik danışmanlık hizmetinin temelinde psikolojik ve sosyolojik bilgi donanımı yer almakta ve bu hizmet ile öğrencinin hem bireysel hem de akademik gelişimine yatırım yapılmak istenmektedir. Hizmeti sunan danışmanların akademik kadroda görevli öğretim elemanları olduğu düşünüldüğünde ders yükleri ile birlikte sağlıklı bir danışmanlık hizmeti sunabilmeleri noktasında üniversitenin idari birimlerden destek alması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Danışmanın akademik bilgi donanımı ile öğrencinin eğitim kaynaklı soru ve sorunlarının çözümünde etkili olması mümkündür. Ancak öğrencinin kişisel gelişim ihtiyaçları noktasında üniversitelerin Mediko-Sosyal Kültür ve Spor İşleri Dairesi bünyesinde faaliyet gösteren rehberlik servisi ile eşgüdümlü bir çalışma yürütmesi hizmetin daha sağlıklı sunulması noktasında önemlidir. Özellikle başarısızlık korkusu veya kaygısı, zaman yönetimi, kişiye özel doğru ders çalışma teknikleri, sosyalleşme problemi gibi konularda danışman rehberlik servisi çalışanlarından destek alabilir. Ortaklaşa yürütülen çalışma ile öncelikli olarak hizmetin sunumunda kullanılacak öğrenci bilgi formlarının öğrenci sorunlarını tespit edebilmesi noktasında hazırlanması gerekmektedir. Öğrencilerin, danışman tarafından kendilerine verilen formları doldurmalarından sonra, danışman ile rehberlik çalışanı birlikte formlar üzerinde inceleme yaparak, sorunlu olanları tespit eder. Daha sonraki çalışma ise, sorunlu öğrencilerle kurulacak iletişimde, akademik danışmanın izlemesi gereken yolun belirlenmesidir. Özellikle bu noktada rehberlik çalışmasının psikoloji ve davranış bilimleri konularındaki akademik ve pratik bilgi birikiminin sunulan danışmanlık hizmetinin verimini etkileyeceği düşünülmektedir. Rehberlik çalışanı hem akademik danışmanın hem de öğrencinin davranışlarını öngörerek çeşitli alternatifler sunabilmeli ve öğrenci akademik danışman ilişkisini sağlıklı bir ilişkiye çevirebilmelidir.

Geleneksel akademik danışmanlık yaklaşımı danışmanlık hizmetinin profesyonel danışmanlar ile birlikte akademik kadroda görevli danışmanlar tarafından sunulması gerektiğini savunmaktadır. İlgili üniversitelere ait yönergelerde öğrenci danışmanlığının “öğrencilere kendi eğitim-öğretimlerini planlayabilmeleri konusunda yardımcı olmak, akademik, sosyal, ve kültürel konularda yol göstermek, zihinsel, sosyal ve duygusal yönleriyle öğrencinin kişiliğinin bir bütün olarak gelişebilmesi için uygun ortamın hazırlanmasına yardımcı olmak vb. görev ve hizmetleri içeren eğitim rehberlik kurumu” şeklinde tanımlanmasının uygulamada danışmanlara destek veren hizmet birimleri gerekliliğini vurguladığı düşünülmektedir. Ancak tanımlanan vurgulamaya uygulamada rastlanılmadığından Türkiye’de bulunan devlet ve vakıf üniversitelerinde gerekli revize çalışmalarının yapılması gerekmektedir. İlgili revize çalışmaları ise her üniversitenin kendi kurumsal yapısı dikkate alınarak yapılmalıdır.

İlgili yönergeler üzerinde yapılan çalışmalar neticesinde son olarak sunulan akademik danışmanlık hizmetinin değerlendirme ve denetim konularında eksiklikleri olduğu düşünülmektedir. Yönergelerde hizmeti denetleme yetkisinin ilgili birim yöneticilerinde bulunduğu ancak denetimin şekli veya kriterleri hakkında herhangi bir hüküm belirtilmediği anlaşılmıştır. Ayrıca değerlendirme çalışmaları kapsamında bazı üniversitelerin öğrenci memnuniyet anketleri yolu ile hizmeti alan öğrencilerin görüşlerine yer verdiği tespit edilmiştir. Memnuniyet anketleri ile öğrenci görüşlerinin alınması hizmet değerlendirme aşamasında izlenen doğru bir yol olmakla

birlikte akademik danışmanların ihtiyaç analizlerinin yapılması ve görüşlerinin alınması amaçlanan hedefe ulaşmayı kolaylaştırmaktadır. Buradan hareketle değerlendirme ve denetim çalışmalarının sunulan akademik danışmanlık hizmetinin eksik veya aksayan yönleri hakkında fikir oluşturacağı kesindir.

KAYNAKLAR

Bukowski, B.J., Tanner, P.,Jurvellin, M., “The Academic Advising and Exploration Center: Dr.Richard Telfer’s Successful Vision of Academic Advising For First Year Students at the University of Wisconsin-Whitewater”, Wisconsin, 2007

Can, G., “Öğretim Elemanlarının Akademik Danışmanlık Nitelikleri ve Akademik Danışmanlara Yönelik Bilgilendirme Hizmetlerinin Etkililiği”, Eskişehir, 1995, s.10

Habley, W. (1983) Organizational Structures for Academic Advising: Models and Implications. Journal of College Student Personnel v24 n6 p535-40.

İNTERNET KAYNAKLARI

<http://www.hucc.edu/adasenate/senate/reports/backgroundandreference.pdf>. (22.04.2009)

<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/145/korkmaz.htm> (30.04.2009)

<http://www.yok.gov.tr/content/view/435/183/lang.tr/> (30.04.2009)

<http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/484/5664/pdf>, (25.04.2009)